"גזלן דדבריהם כשר לעדות אשה גזלן

דדברי תורה פסול לעדות אשה נימא רב

מנשה דאמר כר' יהודה אמר לך רב מנשה

אנא דאמרי אפילו לרבנן ומעמא דרבנן הכא

כדרבא דאמר רבא יבאדם קרוב אצל עצמו

ואין אדם משים עצמו רשע לימא רב יוסף

דאמר כרבי יהודה אמר לך רב יוסף אנא

דאמרי אפי' לרבנן ושאני עדות אשה דאקילו

בה רבנן ורב מנשה דאמר כרבי יהודה:

הרגתיו כו' הרגנוהו תנשא כו': מאי שנא

הרגתיו ומאי שנא הרגנוהו אמר רב יהודה

באומר אני הייתי עם הורגיו יוהתניא יאמרו

לו לרבי יהודה מעשה בלסמים אחד שיצא

ליהרג במגיזת קפומקיא ואמר להם לכו

אמרו לה לאשת שמעון בן כהן אני הרגתי

את בעלה בכניסתי ללוד ואמרי לה בכניסתו

ללוד והשיאו את אשתו אמר להם יימשם

ראיה ∘באומר אני הייתי עם הורגיו והא

לסמים קתני שנתפם ע"י לסמיות והא יצא

ליהרג קתני בי דינא דעובדי כוכבים דלא דייקי וקטלי: כותני' יחחכם שאסר את

האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה

ימיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא

ב"ר: גמ' הא התירה ישאנה במאי עסקינן

אילימא בחד חד מי מצי מתיר והאמר

רב אמר רב אבין אמר רב עמרם (רב אמר רב עמרם) ∘וי

יתנא התרת נדרים בשלשה ואלא בתלתא

מי חשידי והתנן מיאנה או שחלצה בפניו

גליון הש"ם

ומ' והאמר (רר) אר"ח הדורות בהקדמה אות ד: תום' ד"ה לימא רב יוסת וכו'. עיין תשונת רשד"ם חלק י"ד סימן רנד:

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה ואין אדם משים את עצמו רשע אין

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כנם מהו שיוליה החכם והמביה גט האי. נ"ב וכ"כ הרמב"ם . שו"ע. אבל רשב"א כתב דלא קאי רק על מתני׳ זו על החכם וכ״ה ברא״ש להדיא וכ"מ בתוספתא באה"ע סימן יב ס"ק ב"): ל"ה לא . [ב] תום׳ לטעם הירושלמי ר"ל דאף לכתחלה מותר ואין כאן הרחק דאל"כ ל"ל שאין שנים כו' אפילו בשביל שניהם כמו במקח ועמש"ש (ע"ש בס"ק ה"):

תוספות ישנים

א) ועוי"ל דשאני הכא שיש לנו לומר פלגינן דבורא דכשאמר פלוני רבטני מטחה נהרג הרובט לבעה מעמה ההג ההופע בין לאונסו בין לרלונו ולא לריך תו לומר לאונסו או לרלונו וא"כ כי אמר אחרי דמלתא דרבעו חשיבא בפני עלמה היא והוו כתרי דבורי אבל התם כי אמרו אנוסים היינו אין הדבר כלום עד שיפרשו אם מחמת לכן לא שייך לחלק הדבור שחין זה בלא זה כלום: באומר אני הייתי עם הורגיו. יש גורסים בכ״ף פי' (כ"ש) [כשם] דמהני כשאומר הרגנוהו כמו אם היה אומר אני הייתי טם הורגיו והוי כדאמרי׳ עם יאו גדו ויאר כנימנורי בגיטין כאומר מעת שאני בעולם וניחא שאינו מגיה המשנה: ב) ולהך פי׳ נ״ל דכי בעי לעיל כנס מהו שיוליא לא קאי אלא אחכם שאסר וכו׳ דאי קאי אכולהו כדפ״ה לעיל מאי שנא דלא מפקינן הכא ברנה גולן דדבריהם. כמו מפריחי יונים ומשחק בקוביא דתנן (ר"ה דף כב.) כל העדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינם כשרים ועלה אמר רב מנשה זאת אומרת גזלן דדבריהם כו': רבא פליג עליה דרב יוסף ואמר אפי׳ אמר פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מצטרף להורגו לרובע

דכיון שזה מתכוין לעדות נאמן הוא אנל חברו ואין נאמן על עלמו ממה שאמר לרצוני דאדם קרוב אצל עצמו וקרוב פסול לעדות בין לטובה בין לרעה הלכך אינו נעשה רשע בעדות עלמו: ואין אדם משים. את (ה) עדותו עדות אלל עלמו ליעשות רשע. והא דקי"ל (ב"מ דף ג:) הודאת פיו כמאה עדים דמי הנ"מ לממונא אבל לקנסא ולעונש מלקות וליפסל לא: ושאני עדות אשה דאקילו בה רבכן. הלכך אפילו רשע נאמן ואנא לית לי דרב מנשיא דאמר הא דדברי תורה פסול: אלא רב מנשיא דאמר כרבי יהודה. והכי מיתוחם סוגיא רב יוסף מוקים לרב מנשיא כרבי יהודה ורב מנשיא מוקי לרב יוסף כרבי יהודה: אני הייתי עם הורגיו. אבל לא נגעתי בו: ע"י לסטיות. לפי שהיה עמהן: מתנר' בנדר. שנדרה הנאה מבעלה ולא הפר לה ובאתה לחכם להתיר לה ולה מלה פתח לחרטה: לה ישהנה. משום חשד: שהוא ב"ד. כלומר מיאוו או חלינה לא עשה חכם זה ביחידי דקי"לי חלינה ומיאון בג' ותלתא לא חשידי: גבו׳ הת התירה. ואח״כ מת בעלה או גירשה ישאנה שאין כאן חשדה: לעולם בחד. ודקשיה לך מדהתני שאסר מכלל דבר מישרי הוא אין ביחיד מומחה וכדרב חסדא בנדרי׳ בפרק נערה המחורסה: ב"ד. ג': לח חשו חכמים לדבר זה. לומר לה יקחו שוב שדה זו מן הלוקח וכן העד של גט לא ישא את האשה: היא גופה. כלומר ה״ה דתרי נמי לא חשידי והא דהתני שהוא ב"ד לאו משום לאפוקי מחשדא אלא לאשמועי׳ דאין מיאון בפחות מג׳ ולאפוקי ממאן דאמר בפ׳ [ב״ש] (לקמן קו:) מיחון בשנים: כנם מהו שיולית. אחכם ואמביא גט [א] קאי: גמרא או

משום דעד השתא איירי בהצלת הורג ורובע מסיק לה והרוג נמי לא משום שנאה פסיל ליה התם אלא אמר רבינו יצחק דמיפסל משעה שנעשה טרפה דטרפה פסול להעיד כדאמרי׳ בסנהדרין (דף עת. ושם) וה"ר יוסף מאורלינ"ש מפרש דפריך מהרוג ונרבע שינילו כשהם קרובים

להורג ורובע וקשה לר"י דאין ה"ל דנהי לפסול את עלמו אבל נאמן

הוא לומר גבי אכילת חלב מזיד הייתי כדאמר בכריתות (דף יב. ושם) דאין לנו לכופו להביא חולין לעזרה לפי דבריו והא דקאמרינן בהאיש מקדש (קדושין דף נ. ושם) גבי הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא דלא עביד אינים דמשוי נפשיה רשיעא לומר מזיד הייתי לאו משום שלא יהא נאמו לומר מזיד הייתי דפשיטא דנאמן אלא כלומר שאין ברלון אומר בענין דמשוי נפשיה רשיעה וח"ת דהשתה משמע דנרבע לרצונו פסול לעדות ובפרק זה בורר (סנהדרין דף כו:) איכא למ"ד דחשוד על העריות כשר לעדות וי"ל דהתם בחשוד שהוא פריץ ומתייחד עם העריות ולא ודאי בא על הערוה כדפי׳ התם בקונטרס ומאן דפריך התם עני מרי ארבעים בכתפיה וכשר היינו משום דמלקין על לא טובה השמועה וא"ת וכי ודאי בא על הערוה אמאי פסול

דבהרוג ליכא למימר דאין ה"נ שיציל דהרי חייב הכתוב מכה אביו מ"מ מנרבע מאי פריך וכ״ת בנרבע נמי דהא דרשינן בסנהדרין (דף נד.) ערות אביך ממש שרבעו ה"מ לענין כרת אבל מיתה לא אשכחן: רבא אמר אדם קרוב אצל עצמו. הקשה ר' ינחק בן אברהם דבפרק שני דכתובות (דף יח: ושם) מסיק יו רבא גופיה גבי הא דתנן התם אם אין כתב ידן יולא ממקום אחר הרי אלו נאמנים לומר אנוסים היינו לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות אבל אמרו מחמת ממון אין נאמנים ואמאי אין נאמנים דהוה לו לפלוגי דיבורא ולומר דאנוסים היו ולא מחמת ממון אלא מחמת נפשות ואומר ר"י דלא פלגינן . דיבורא כדי לפסול השטר דמדאוריית׳ עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד א"נ התם בכל ענין שהם אנוסים אם לא מחמת נפשות הוו רשעים הלכך לית לן למיתלי באונס מחמת נפשות דהוי מיעוטא א): ואין אדם משים עצמו רשע. היינו

הא רשע דחמם בעינן שיהא רע

ישאנה מפני שהוא בית דין לעולם בחד סוכדאמר רב חסדא אמר ר' יוחגן ייביחיד מומחה יהכא נמי ביחיד מומחה: מיאנה או שחלצה וכו': מעמא דב"ד הא בתרי לא מ"ש מהא שדתנן שרים החתומים על שדה מקח יועל גם אשה לא חשו חכמים לדבר זה היא גופה קמשמע לן לאפוקי ממ"ד מיאון סרבני שנים קמשמע לן מיאון בג' איבעיא סברת. האי דאמרת כנס אין מוליא:

להו כנם מהו שיוציא רב כהנא אמר כנם מוציא רב אשי אמר כנם אינו מוציא תני להו רב זומי דבי רב פפי כדברי האומר כנס אינו מוציא אמרו ליה רבגן לרב אשי ◊גמרא או סברא אמר להו מתני' היא ∞הנטען משפחה ונשתחררה מעובדת כוכבים ונתגיירה הרי זה לא יכנום ואם כנם אין מוציא אלמא ברננה

לשמים ולבריות וזה אין רע לבריות כגון אוכל נבלות להכעים דכשר לרבא בפרק זה בורר (שם כ"ו.) ו"ל דהוי כמו אוכל נבלות לתאבון דפסול לבולי עלמא אע"פ שאין רע לבריות דכיון דחשוד לעבור בשביל הנאת עלמו חשוד נמי להעיד שקר בשביל ממון והכי נמי בא על הערוה: ליכא רב יוסף דאמר ברבי יהודה. °מימה דהכל לרבי יהודה לית ליה פלגינן דיבורא ובפרק החולן (לקמן דף מו. ושם) אמרינן ההוא דאתא לקמיה דרבי יהודה ואמר נתגיירתי ביני לבין עלמי א"ל נאמן אתה לפסול את עלמך ואי אתה יכול לפסול את בניך אלמא פלגינן דיבורא ומיהו י"ל דהתם לא מטעם עדות נאמן ש (דהא אדם קרוב אצל עלמו ועוד דאם נאמן לפסול עלמו איך יחכן שיהו בניו כשרים) אלא הא דפסלינן היינו לאוסרו בבת ישראל דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא או אם נגח שור של ישראל את שורו פטור מטעם הודחת בעל דין וההיא דר׳ יהודה גופא קשיא ושם נפרש בעזרת השם: באומר אני הייתי עם הורגיו. אור"י דאע"ג דאמר הרגנוהו נעשה כאומר אני הייתי עם הורגיו וכענין זה מפרש ר"ת ורבינו חננאל בפ' מי שאחזו (גיטין עג: ד"ה אמר) באומר מעת שאני בעולם נעשה כאומר: במגיות קפומקיא. יש ספרים דגרסי במזיגת והוי כמו במגיות עבראים כמו שמלה שלמה. ר"י: מצמא דב"ד הא בי תרי לא. ואע"ג דאמרינן בריש השולח (גיטין דף לב: ושם) דלתרי נמי בי דינא קרו להו מ"מ אור"י דדייק שפיר דמדתלי טעמא בביח דין ולא קאמר מפני שהיו ב' ש"מ דלא סגי הכא בתרי ועוד דומיא דחלינה דבג' אע"ג דאיכא מאן דמכשר בפרק מנום חלינה (לקמן דף קד.) ביחידי הך מנא לא סבר לה כוומיה דחד ודאי לא מיקרי ב"ד ואיכא נמי רננה בחד: דא חשו חבמים דרבר זה. ואע"ג דשרי [ב] מ"מ בעל נפש ימרחק כדתני׳ עלה באלו טרפות (חולין דף מד: ושם) דן את הדין זיכה וחייב טימא וטיהר וכן העדים שהעידו כולם רשאים ליקח אבל חכמים אמרו התרחק מן הכיעור ומן הדומה לו וא״ת הא אמרינן בסוף התקבל (גיטין דף סו. ושם) גבי חיישינן שמא תשכור עדים דיבורא אמרי מעשה לא עבדי וי״ל דכשמעידים שקר חשיב נמי מעשה כדפי׳ בקונטרס כיון דעל פיהם נגמר ולא קרי דיבורא החם אלא באומר אמרו שאומר מן הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום דלא נגמר הדבר על ידיהם: אמר דהו מתני' היא הגשען בו'. ולנטען על אשת איש לא דמי דהתם בדין שיוציא אם הוא אמת אסירא ליה אבל הכא שאסר את האשה בנדר אפילו אסרה שלא כדין כיון שגירשה בעלה שריא לחכם מדאורייתא ב):

ממשקר מהאי דאמר מת הרגמיו אסורה לו מן החורה שעדיין אשת איש היא אלא ודאי לא קא בעי אלא מחכם אאסר האשה בנדר על בעלה:

אגירושין

א מיי׳ פי״ב מהלכות גירושיו הלכה יו סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן ין סעיף ג:

ין טעיף ג. צא ב מיי' פי"ב מהלי עדות הל' ב ופי"ג מהלי גירושין הלכה י סמג מיש"ע ח"מי לאויו כיד

צב ג מיי פ"י מהלכות גירושין הלכה טוש"ע אה"ע סימן :סעיף

צג ד ה מיי פ"ו מהלי

שבועות הלכה א ה טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף א: צד ו מיי שם טוש"ע אה"ע סי יד סע"ב: צה ז שם סעיף א:

תום' חד מקמאי

מוציא: **אמר** רב מנשה גזלז דדכריהה כשר לעדוח גולן זז בו יהם כשו לעדות הא דדברי תורה פסול לעדות אשה: הא דתנן . החכם שאסר את האשה ביחיד מומחה ולפום הכי אם התירה ישאנה אבל בתלתא אפילו אסרו ישאנה משום שהם ב״ד ובבכורות פרק כל פסולי המוקדשים דכי אמרי׳ הפרת נדרים בשלשה הדיוטות במקום שאין שם מומחה ורבי יהודה ס״ל התם ואחד מהם חכם ולית הלכתא כוותיה ומקשינן ימשנינן דמסברי להו וסברי: גרסינן בשלהי נדרים ההיא איתתא דכל יומא דמשמש מקדמא . ומשיא לגברא יומא חד אייתא ליה מיא לממשא א״ל הא מילתא לא הות האידנא א"ל א"כ חד מהני ציניה נתנה באחר וכו':

מוסף רש"י

ודם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע. אין אדם נפסל לעדות בהודאת פיו, דאדם קרוב אלל עלמו הלכך אין אדם יכול לשום עלמו רשע, כלומר על עדות עלמו אינו נעשה שהרי תורה פסלה קרוב לעדות, ונהרג הרובע קרוב לעדות, ונהרג הרובע דפלגינן דיבורא ומהימנינן ליה לגבי חבריה ולא מהימנינן ליה לגבי דידיה לפסול לעדות (סנהדרין מ:) לפקול נעדות (מנהדרין מה)
דהם אין קרוב מעיד לח
לוכות ולח לתוכה וחדה
לוכות ולח לתוכה וחדה
קרוב חלל עלמו (שם בה.).
משם ראיה. בתמיה
(טובה בח.). מיאנה או
שחלצה בפניו. מאם בפני החכם, מותר לישאנה, ואינו נחשד לומר על מנת כן התירה, מפני שהוא ב"ד. כלומר שלא הוא היה לבדו שם אלא בית דין שלשה היו שם (בכורות לא) כלומר לא יחיד הוא שם דנימא בשבילו נתכוין, שהרי ב"ד היה שם ואין . **ב"ד פחות משלשה** ולקמו קא:). ביחיד מומחה. נקי נגמרא, כלומר רב מונהק (רשב"ם ב"ב קכ:). עדים החתומים כו' לא חשו חכמים לדבר זה. מאחר שמכירין חתימתן לא חשו לומר שקר חתמו (גיטין סו.). הנטען. חשוד, כלומר שטוענים עליו דברי לעו (לעיל בד:).